

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Gyógy- és fűszernövények felsőoktatási szakképzés

Várpalota környékén található rózsafélék családjába tartozó
fásszárú gyógynövények vizsgálata

Belső konzulens:	Dr. Bódis Judit Egyetemi docens
Készítette:	Rédli Dávid DZUB6Z Levelező tagozat
Tanszék:	Természetvédelmi Biológia

Készthely
2023

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A dolgozatom legeleje betekintést nyújt a Keleti-Bakony tájegységünk világába éghajlati, talajtani, vízi és domborzati szempontból. Majd rövid ismertetés következik Várpalota város múltjáról és jelenéről. A Krúdy Gyula Városi Könyvtár helytörténeti részlegén megtalálható Mészáros András kéziratai alapján összeállítottam egy összefoglalót arról, hogy milyen növénytársulások találhatók a város környezetében. A tájegységen belül igen gazdag és sokszínű növényzet található, amelyen belül számos egyed fokozottan védett.

A folytatásban az általam kiválasztott fásszárú gyógynövényeket jellemeztem morfológiai és élőhelyi adottságaik alapján. A következő növények voltak ezek: vadrózsa, egybibés galagonya, kökény, hamvas szeder.

Vizsgálataimat a Várpalota városához tartozó Vár völgyben végeztem, ahol egy 12 km-es szakaszt 6 részre bontva tanulmányoztam. Minden szakaszon megbecsültem a vizsgált fásszárú gyógynövények előfordulási gyakoriságát. A gyógynövények gyógyhatásaiból kiindulva javaslatokat is adok a felhasználásukra, valamint a tömegességet és a völgy adottságait figyelembe véve ajánlok gyűjtésre alkalmas helyeket.

Gyógynövény gyűjtés szempontjából a terület igen gazdag vadrózsában, egybibés galagonyában és kökényben. Bizonyos részeken hamvas szederrel is gazdagíthatjuk gyűjteményünket.

A vadrózsából a legtöbbet az I.-es és a VI.-os szakaszokon találtam. Gyűjtését azonban kizárólag az I.-es szakaszból javaslom, mivel a VI.-os szakasz, a lőtér jelenléte és az ebből fakadó szennyezettség miatt, gyógynövény gyűjtésre nem alkalmas. E növénynek nemcsak a termését, de a virágát is érdemes gyűjteni és felhasználni. Az illatos szirmokból antiszeptikus hatású rózsavíz készíthető, illetve saláták, ecetek, édességek díszítésére és ízesítésére is felhasználható. Bogyójából pedig többek között teát, lekvárt, szörpöt és gyógybort készíthetünk. A csipkebogyó magas C-vitamin tartalma miatt a szervezet ellenállóképességét támogatja, ezen felül pedig enyhe vizelethajtó hatású, vérnyomáscsökkentő, vércukorszint szabályozó, illetve támogatja a szív-és érrendszeri betegségek és a keringési zavarok gyógyítását is.

Az egybibés galagonya a 4 vizsgált faja közül a leggyakrabban megtalálható, gyakorlatilag a tanulmányozott útvonal minden szakaszán. A fent említett okból a VI.-os szakaszt kivéve a többi 5 szakaszon bátran gyűjthető. Ezek közül én leginkább az V.-ös szakaszt javaslom, mivel ez az emberek által legkevésbé háborgatott része a területnek és egyúttal itt sűrűn megtalálható e növény. A galagonya virágát és termését egyaránt felhasználhatjuk, előbbi májusban, utóbbit

pedig az időjárástól függően, a kora őszi fagyok megérkezéséig, nyár végétől novemberig lehet begyűjteni. A növényeknek a virágos hajtásvégét elsősorban teához használhatjuk fel, amelyet szívproblémák esetén javasolnak fogyasztani, mert javítja a szívizom anyagcsere folyamatait, vérnyomáscsökkentő, nyugtató hatású, vízhajtó és görcsoldó. Termését akár közvetlenül is fogyaszthatjuk, de készíthetünk belőle főzetet, amely kúraszerűen alkalmazható a szív erősítésére, valamint tinktúrát, gyümölcslevet, likőrt vagy lekvárt is.

A kökény szintén kizárólag csak az I.-es és VI.-os szakaszokon lelhető fel - csakúgy mint a vadrózsa -, és a gyűjtésére vonatkozó javaslataim is megegyeznek az utóbbi növény kapcsán leírtakkal. Felhasználásra a növény virágdrogját tavasszal érdemes gyűjteni, kék termését pedig ősszel. A virágából készített tea vizelet- és hashajtó, illetve vérnyomáscsökkentő hatású. A gyümölcsből készített főzete alkalmas hasmenés kezelésére és öblögetőszerként is, illetve a bogyókból befőttet és likőrt is lehet főzni.

Hamvas szederrel az I.-es és a II.-es szakaszokon találkozhatunk, illetve még az utolsó, VI.-os részen is előfordul, bár itt csak foltokban. Gyűjtését kizárólag csak az I.-es és II.-es részéről javaslom. A növény levelét tavasztól ősziig, míg termését nyár közepétől akár őszi végéig gyűjthetjük, mindkettő felhasználható gyógyászati célra. Levelét frissen és szárítva egyaránt felhasználhatjuk, forrázatot, teát készíthetünk belőle. Utóbbi amellet, hogy élénkítő hatással bír, még enyhe görcsoldó is. Forrázatát pedig alkalmazhatjuk borogatásként, például bőrön keletkező gyulladt pattanások kezelésére. Gyümölcséből limonádét, gyümölcslevet, szirupot, szörpöt, illetve gyógyászati céllal lekvárt is főzhetünk.

Mint láthatjuk, az általam e dolgozatban tárgyalt, a rózsafélék családjába tartozó 4 növény számtalan gyógyhatással rendelkezik és felhasználásukra sokféle mód létezik. Hatóanyagaikat - növénytől függően - a virágaik, terméseik, illetve a leveleik feldolgozásával nyerhetjük ki. A fentiek alapján elmondható, hogy Várpalotától északra, az általam megvizsgált Vár völgy területét bejárva a természet patikájába is betekintést kapunk. Ebbe a természet adta, szabadon és ingyenes látogatható „patikába” az év szinte bármely időszakában ellátogatva természetes orvosságot találhatunk valamely testi-lelki problémánkra, vagy támogatást egészségünk megőrzéséhez. Aki nem hiszi, javaslom, hogy járjon utána a szakdolgozatomban leírtak alapján.